

Η ΕΡΤΕΡΗ,

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕ

ΕΠΙΚΟΝΙΟΝ ΟΡΓΑΦΙΑΣ.

Τόμος Γ'.

Φυλλάδ. 54.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 16 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1849.

Η ΕΡΗΜΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΙΑΚΩΒΟΥ ΑΡΑΓΓΩ.

(Συνέχεια. "Δὲ Φυλλάδιον 53.)

E.

Οἱ Σίρφωρες.

Πεπλανημέναι τινὲς ὅρνεις ἥλθαν τὴν ἐπιοῦταν καὶ περῆπταντο ἐπάνωθέν μας καὶ πολλαὶ αὐτῶν ἔπεσαν καὶ κατὰ γῆς, θεραψύμεναι ἀπὸ τὸν ὑπερβολικὸν καύσωνα καὶ μὴ δυνάμεναι νὰ ἔξακολουθήσωσι τὴν πτῆσίν των.

Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν ἐνὸς τῶν μᾶλλον πολυπελρῶν τῆς συνδίκας, μετὰ δύνα ἡμέρας ἐμέλλομεν νὰ περιώσωμεν τὰ δρικὰ τῆς κυνητῆς ἄμμου καὶ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν λιθώδη χώραν, ἡτις περιζωνύει καθ' ὀλοκληρίαν σχεδὸν τὴν ἔρημον. Ἀλλ' ἡ παντοδύναμος γειρὰ τοῦ ἥψιστου κανονίζει μόνη τὰ συμβάντα, καὶ ἡ χαρὰ τοῦ ἀνθρώπου μεταβάλλεται εἰς ἀπόγνωσιν, ἀμα ἡκούσθη τοῦ ἥψιστου Κυριάρχου ἡ φωνή.

Οἱ ἄραψ εἶχεν ἀπατηθῆ, καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχηγοὶ κατεδίκασαν αὐτὸν νὰ ἔξακολουθήσῃ τὸν δρόμον πεζὸς καὶ ἔχων τοὺς ὄρθικλημούς δεδεμένους. Ἀλλος ἄραψ,

αἰθάδτες τὴν γλώσσαν, ἔλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῆς συνδίκας καὶ θέλων νὰ διαψεύσῃ τὴν ἐπιστήμην, διέταξε μεταβολὴν, κατὰ τῆς ὁποίας αἱ κάμπηλοι ἀντέστησαν ματαίως . . . Όπτω ὥρας μετὰ ταῦτα ὑπέπεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν τιμωρίαν τοῦ συντρόφου του καὶ ἀμφότεροι, βαδίζοντες ὁ εἰς πλοσίον τοῦ ἄλλου, ἔδιάσθησαν νὰ συνοιλογήσωσι, χαρπλῆ τῇ φωνῇ, τὴν ἀγνοάν των.

Η νῦν ἦτο τρικυμιώδης, ὁ οὔρανὸς πάντοτε σκοτεινός, αἱ ἀστραπαὶ συνεχεῖς καὶ οἱ στρόβιλοι τῆς ἀμύνου καὶ τοῦ ὄδατος ὄρμητικοι. Ἀράβες, αἰθίοπες, κάμπηλοι καὶ ἵπποι, δὲν ἔξευρον πλέον ποὺ νὰ ζητήσωσι καταφύγιον κατὰ τῆς ἀνευοζάλης, ἡτις πανταχόθεν μᾶς περιεκύλου. Οἱ ἐμπειρότεροι συνεδουλευσαν ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν διεύθυνσιν τῆς τρικυμίας . . . απηγγόρευσαν νὰ στήσωμεν τὰς σκηνάς μας, τοὺς ὑπακούσαμεν καὶ ἴδου, εὐρέθημεν πλανώμενοι εἰς τὴν ἔρημον ἀνευ σκοποῦ, ἀνευ πυξίδος, ἀνευ ἀπτέρων ὄδηγῶν, καὶ ζητοῦντες ματάλις στήριγμα ἐπὶ ἐδάρους ὄδατῶδους, διου ἔρυθριζουεθ κέχεις γονάτων.

Ἐβαδίσαμεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐνσώφ αἱ δυνάμεις μας μᾶς συνεγγόρωσαν, ἀλλὰ περὶ τὴν αὐγὴν ἔξι πλώθημεν ἐπὶ τῆς ἀκμῆς καὶ οὕτε ἐπειρώμεθα πλέον ν' ἀντιπαραταχθῶμεν κατὰ τῶν λάβρων ῥιπῶν τῶν ἀνέμων.

Ἄλλ' ὡς ποῦ θαύματος! οὐ μικρὴ ἡμῶν, εἰς χώραν

τὸν ὅποιαν ἡ τρικυμία δὲν κατέλαβεν, ἡ φρικώδης κεφαλὴ τοῦ καταδικασθέντος Ἀράβος ὡρθοῦτο πάντοτε ἐνώπιόν μας . . . ἡ προσευχὴ τοῦ κολασμένου δὲν εἰσηγούσθη πατέρα τῷ Υἱόστῳ καὶ οὔτε μία σταγῶν ὅδατος δὲν ἔδροισε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, οὔτε μία φεκάς δρόσου δὲν ἔπεσεν ἐπὶ τῶν πεψιλογισμένων γειλέων του.

Ἀπέτεινα λοιπόν, χαμηλὴ τῇ φωνῇ, παράκλησιν ταπεινὴν καὶ θερμὴν πρὸς τινὰ τῶν ἴσχυροτέρων ἀργυρῶν, πλησίον τοῦ ὄποιος ἐκαθήμην, ἀλλὰ τρομάξας τὴν τόλμην μου καὶ φοβούμενος θεσαίως καὶ δι' ἀμφοτέρους τύχην ὅμοιαν τοῦ καταδίκου ἐκείνου ἔθεσε τὴν χειρά του ἐπὶ τῶν γειλέων μου καὶ μὲ διέταξε τὸν πλέον ἀπόλυτον σιωπὴν, θεσαίωμενος συγχρόνως διὰ θλέμματος ἐταστικοῦ ὅτι οὐδεὶς ἤκουσε τοὺς λόγους μου.

Δυστυχῆ κατάδικε! Μόνος ὁ Παντοδύναμος ἡδύνατο νὰ σὲ σώσῃ, ἀλλ' ἡ φωνή του ἔμεινε σιωπὴν ἡ δέησίς σου δὲν εἰσηκούσθη καὶ μετά τινας ὥρας σὺ μόνος ἐκυρίευες εἰς τὸν ἀπειρον ὅρίζοντα ἐν μέσῳ τοῦ ὄποιος ὑψοῦτο μόνη ἡ κεφαλὴ σου.

Τὴν ἐπιούσαν διεσκεδάσθησαν καὶ τὰ σύννεφα, καὶ αἱ αὐρᾶς, ὁ δὲ ἀνατέλλων ἥλιος μᾶς ἔδειξε τὸν δρόμον μας, εἰς δι' αὐτὸν ἀναβατήσαμεν μετὰ ταχύτητος . . . αἱ πρώται καμῆλοι ἐσταμάτηπαν, τὰς ἐφάσαμεν ἐν τάχει . . . καὶ εὑρέθημεν εἰς πεδίον ὅπου ὁ θάνατος περιῆλθε φρικώδης καὶ καταστρεπτικός.

Οὐστὰ καμῆλων καὶ ἀνθεώπων ἔκειντο ἰσπαρμένα τῇδε κάκετεσ. Οἱ Σιμοὺν ἀρχγε κατέφαγεν αὐτούς; ἡ πύρις; ὁ λέων; . . . Θεσαίως ἡ δίψα; καὶ ἐστράφην ἀκουσίως νὰ ἴδω ἂν δὲν ἐφαίνετο εἰσέτι ὁ δυστυχῆς Ἀράψις καταδεικασμένος ἐποθάνη διὰ τοῦ τρομεροτέρου θανάτου.

Άλλ' οὐδὲν, οὐδέν! Ήκουα, πλὴν οὐδεὶς θόρυβος ἔφθανε μέχρις ἐμοῦ . . . καὶ ἐπασχον . . .

Ἐν τούτοις ἔξικολουθόσαμεν τὴν πορείαν μας. Οὔτε μία κραυγὴ εἰς τὸ ἀπειρον, οὔτε ἐν σύννεφον εἰς τὸν ὅρίζοντα, οὔτε μία ἵεις ἡ ιέρας εἰς τὸν αἰθέρα . . . η συνοδία Εαδίζει θλιβερά καὶ σιωπηλή. Ἐνταίθα ἡ κραυγὴ τῶν σινεγέων καὶ τῶν σαρκοθύρων θηρίων εἶναι πάντοτε τὸ προμήνυμα καταστροφῆς τυνος, διὸ πᾶς τις ἡμῶν περιέλεπε κύκλῳ ἵνα ἴδῃ πόθεν θέλει ἔλην ὁ κίνδυνος.

Ἡ νῦν κατάργητο καὶ αἱ τελευταῖαι ἡλίου φλογώδους ἀκτίνες ἔξηλεφοντο θαυμαδὸν ἐνός ἀτμοσφαίρας θασίας. . .

Διευθυνόμεθα πρὸς ἄρκτον καὶ ἡτοιμαζόμεθα διὰ τὸν ἐσπερινὸν δεῖπνον, διὰ συριγμὸς ὅξες εἴλκισε τὴν προσοχὴν μας. Όλων τὰ θλέμματα ἐστράφησαν πρὸς ἀνατολὰς, ὅθεν ἤρχετο τὸ φαινόμενον . . . πλὴν οὐδὲν εἰσέτι ἐφαίνετο. . . .

Τί λοιπον ἦτο;

Μακρὰν, πολλὰ μακρὰν ἡμῶν, ὡρθοῦται στήλη τις, καὶ οἱ μὲν πόδες αὐτῆς στηρίζονται ἐπὶ της γῆς, ἡ δὲ κεφαλὴ ἐγγίζει τὰ νέφη.

‘Η στήλη προχωρεῖ καὶ πλατύνεται, στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της, στροβίλει, γίνεται ἐλασικὴ, ἐξογκοῦται, κυρτοῦται μετὰ χάρτος, καὶ γίνεται κυματοειδῆς ταινία ἀφοῦ ἡτο σωλὴν σιδηροῦς.

Καὶ προχωρεῖ πάντοτε.

Τώρα εἶναι σωρὸς κολοσσαῖος, προσδεχόμενος ἀδελφὰς ὅλλας ὄρμητικὰς ὡς αὐτὸν, αἵτινες μεγαλύνονται καθ' ὅσον προχωροῦσι.

Μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰς ἀποφύγωμεν, διότι εἶναι ὄρμητικὴ ἡ πορεία των.

Φρικῶδες θέαμα ἐκτυλίσσεται ὑπὸ τὰς ὅψεις μας. Δέκα, εἴκοσι, τριάκοντα, ἑκατὸν στήλαι εἰσπνευστικαὶ μορφοῦσανται στούς, ὑπόγεια ἑαθία, πλατέα, στενά, κοπτόμενα ὑπὸ ἄλλων στηλῶν μακρόθεν ὄρμομένων ὡς διά νὰ καναστρέψωσι τὰς πρώτας.

— Αὐτὸς ἀδελφὸς τοῦ Σιμούν, μὲ εἶπεν εἰς Ἀράψι, γνωτισμένος πλησίον μας.

— Καὶ τί; σὺ εἶδες καὶ ἀλλοτε αὐτὸν; ήρώτησα περδούσιμόν εσ.

— Ποτέ.

— Πῶς λοιπὸν γνωρίζεις ὅτι οἱ σίφωνες οὗτοι καὶ Σιμοὺν εἶναι ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας;

— Διότι καθεὶς αὐτῶν φονεύει καὶ καταποντίζει.

— Τότε λοιπὸν αὐτὴν εἶναι ἡ τελευταία ὥρα μας,

— Νομίζω.

— Καὶ διὰ τί τὸ νομίζεις;

— Ο πατήρ μου μὲ τὸ διπλῆθι.

— Ο πατήρ σου λοιπὸν εἶδε παρομίους; σίφωνας;

— Τρεῖς φοραῖς.

— Καὶ ὅμως ἐπανῆλθε ζῶν. Αἱ ἐλπίσωμεν ὅτι καὶ
ἥδης θέλομεν ἔγει τὴν αὐτὴν εύτυχίαν.

Ἐν τούτοις ὁ κατακλυσμὸς ἦτο πλησίον μας· οἱ
πόδες αὐτοῦ ἐπαιον τὸ ἔδαφος, ὥπερ ἔτριζε, καὶ εἰς τὰ
ἐντὸς τῶν πομφολυγωδῶν τούτων σωρῶν, ἐλέπομεν
διασανῆ, ὡς διά τινος κρυστάλλου, ν' ἀναβαίνων καὶ
νὰ εὑθὺς ονται εἰς τὰς ὑψηλοτέρας ἀποτάσεις τῆς ἀτ-
μοσφαίρας κύματα ἀμρου καὶ πετραδίων ἐν μέσῳ τῶν
ὅποιων περιεστρέφοντο ἢ ἔκεινο τζωύρια, ἐρπετά, ἰχθύς
καὶ τετράποδα.

Η ἔφοδος αὕτη ἐγέροντος λυσσᾶντος κατὰ πολεμίων
ἀκινήτων παρίστα εἰκόνα λαμπράν, ἡς τὴν μαγείαν
οὐδεμία γραφίς δύναται ποτε νὰ ἔξεικονθῇ, διότι
θέλει λείψει ἐξ αὐτῆς ἡ κίνησις, ὁ θύρωσις, ἡ ὄρμη-

τικὴ πάλη τῶν στηλῶν, προσεγγιζούσῶν ἀλλήλας
ἀποχωρίζομένων, ἐπανεργομένων καὶ φευγουσῶν ἀλ-
λοδιαδόχων.

Τὰς σκέψεις ταύτας ἐσκέφθην δταν τὸ φαινόμενον
παρῆθεν. Ἐνῷ δὲ αὐτῷ διέρκει, ἐπροφυλαττόμην κ' ἔγω
ὡς ὅλοι οἱ συνοδοί πόροι μου, μὴ καταληφθῆμεν ὑπό¹
τινος τῶν στηλῶν τούτων οὐχ ἡττον καταστρεπτικῶν
καὶ θανατηφόρων παρὰ τοὺς σωροὺς ἐκείνους τῆς χιόνος
τοὺς καταρασσομένους ἀπὸ τὰ ὑψη τῶν Ἀλπεων καὶ
παρασύροντας ἐν τῇ ὄρμῃ των Ἑράχους, δάσον καὶ χωρία
ὅλοκληρα.

Άλλ' ὅμως, οὐδεὶς ἡμῶν ἔπαθε, ἀμα δὲ ὁ κινδυνός
παρῆλθε, ἡγέρθημεν περιγκρώτες, ηχολουθήσαμεν ὑπε-
ρφάνως διὰ τοῦ ὑλέμματος τοὺς σίφωνας, ἐξυρέσα-
μεν τὰς ἀπειλὰς των καὶ εἶδον ἐκ νέου πλησίον μου
τὸν Ἀράβα, ἐντρομός ν' ἀναγινώσκη ἐδάφια τινὰ τοῦ
Κορανίου, εἰς δὲ θεοῖς ἀπέδιδε τὴν ὡς ἐκ θαυμάτων
σωτηρίαν του.

Δέν εἶχε τελειώσει μολαταῦτα τὸ φρικχέλον φαι-
νόμενον νικηθὲν ὑπὸ ἐναντίου ἀνέμου, ἐσταμάτησε,
παρωργίσθη κατὰ τῆς ἀντιστάσεως, ἐβοήτε καὶ δεχ-
θὲν τὴν παρουσιασθῆσαν πάλην, συνεπύκνωσε τὰς φάλαγ-
γάς του καὶ νέας ἡττῆς δυνάμεις ἐκ τοῦ ἐξωρυγμέ-
νου ἐδάφους, ἀλλ' ὑποκύπτον ὑπὸ τὸ έραρος τοῦ ἴδιου
του ὄγκου, κατεπεσε καὶ ἐπέφερε τρομερὰν ἀταξίαν
εἰς ἀπαν τὸ οἰκοδόμημα. Ω! τότε ήθελατε ἀκούσει
τὸν κρότον χιλίων κανονοστοιχιῶν κροτουσῶν, ἐκπυρ-
σοκοτίσεων ἀκαταπάντων. Ο οὐρανὸς κορυκίζεται
ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τρομεροῦ πατάγου, ἡ μᾶλλον ἡ ἐκ-
σφενδονισθεῖσα ἄμφος ἐπανέρχεται εἰς τὴν θέσιν της,
καὶ ὑψοῦται· εἰς δρό μυρατοειδῆ ἐπὶ τῆς διανυτίστες
ἡδη ὄδοῦ ὑπὸ τῶν σιφώνων. Τὰ πάντα ἦταν διε-
σηγισμένα, ἀνατετραμένα καὶ ἐάν νεκροθάπται ηθε-
λον νὰ ἐνταφιάσωσιν ὄλοκληρον πόλιν ἀποδειλιωμένην
ζελεον δυνηθῆ νὰ πράξωσι τοῦτο ἔνευ κόπου.

Έκει ὅπου τὸ μετέωρον ἐνεταριάσθη, ὑψηλησκαν λό-
φοι μυρίας παριστῶντες παραδόξους μορφὰς καὶ μέλ-
λοντες νὰ ἐγέιρωνται μεγαρισοῦ ὁ Σιμόδην ἐλθη καὶ ἀνα-
τρέψῃ αὐτούς καὶ ἐξομαλίσῃ.

Ωταν ἐλθη ἡ ὀλεθρία αὗτη ἡμέρα, ἡμεῖς θέλομεν εἴ-
σαι μακράν, ἐλπίζω, καὶ θέλομεν διπλῆθι ἡδη εἰς
τοὺς φίλους μας, τὰς ὑπόνω περιοργάσθημεν ἐπήγεια
φαινόμενα τῆς ἐνδυτέρες ἀφρικῆς.

Ωρελήθην ἐκ τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἐκπλήξεως τῆς
συνοδίας ἵνα ὑπάγω καὶ ἔξετάσω τὸ ἀποτελέσματα τοῦ
τρομεροῦ φαινομένου· συνοδεύομενος ὑπὸ τοῦ Ἀράβος,
ὅτις μακρὰν ἡδη εὑρισκόμενος τοῦ κινδύνου, ἐποιλύλογει
ο δειλός μετ' ἀκαράτου σωριλίας, ἐφθασα εἰς τοὺς πόδας
τῶν ἀρτίων ὑψηλέντων λόφων. ἐτοῦ θαυματίου θεάμα-
τος! τὸ ὁδόφορον κινεῖται, ἡ ἀμφος ὑψοῦται, κατακάθηται,
καὶ καταπίπτει δι' ἀνίσων τιναγμῶν. Σπουδάζω τὸ
φαινόμενον, ἐγγίζω διὰ τοῦ κοντακίου τοῦ πιστολίου μου
λοφίσκον τινὰ πλέον κινητὸν τῶν ἄλλων, καὶ ἀπάν-
των ἰσχυρὰν ἀντίστασιν, ἐκκενθαῖσκω τὸ μέρος . . .
Ἔτον περιτώδης τις καὶ τρομερὸς βάτραχος, ἀλλὰ
πόσα ἄλλα πτηνά, ἐρπετά καὶ ζῶα, — νυκτερίδες, σκύ-
ραι, μῦς, δρεις, ἔχιδναι, ἵθεις δὲν ἐνεταριάσθησαν
ὑπὸ τὸ αὐτὸ σάββαν.

Πόθεν ἀνέγωρσαν οἱ πιναλέοι οὗτοι σίφωνες; πό-
θεν ἡμέρασαν τὰ ζῶα ταῦτα τρόφιμα; διόπτες ἀπί-
στευτος συνδυασμός! . . .

Ηθέλησα νὰ συνάξω καὶ περικλείσω εἰς τὸ αὐτὸ
ἄγγειον τὰ ζῶα καὶ ἐντομα τὰ δούικα ἀνεκίνουν
ἀκταπαύστως, ἀλλὰ τὸ σύνθημα τῆς ἀναγωρήσεως
μῆτε ἔκραξε καὶ ἡναγκάσθην νὰ ἐπιστρέψω γερίσας
μόνον τὸν πῖλον μου καὶ τὰς πελάμας μου.

ΣΤ.

Σέλας.—*Morouaxla.*

Ἄγνοος τί προώρισται μοι ἀνωθεν εἰς τὸ μέλλον,
ἄλλοιδα σήμερον, διτούρμεταν δούρανδος μὲ ἀρνεῖται
τῶν ἡδεών δημητικῶν, γαληνῶν δη πυρεσσωδῶν
συγκινήσεων, αἵτινες πληροῦσι τὴν ζωὴν, καὶ εὐλογῶ τὸν
Θεόν διτούρμετον πρότε μόνον πρὸς μόνον ἐμαυτόν.

Χαρὰ καὶ εὐτυχία τὴν δούλευν ἀπολένω μόνος μου
καὶ δὲν ἔχω σύντροφον ἵνα συμμερισθῇ αὐτήν, εἰναι
χαρὰ καὶ εὐτυχία ἀχρις, νεκρό. Πρέπει νὰ ἡνατι τις
μόνας ἀπολαύσεις.

Οὐσι! ἐννόησα πόσον προτιμοτέρα εἶναι λύπη τις
συμμεριζομένην παρὰ τὴν ἀμέριστον χαράν.

Σήμερον τὸ πρώτη, τρέπεται· . . ὡ! σήμερον δη
γραφίς μου δὲν πρέπει νὰ μείνη ἀργή, πρέπει νὰ
πειραθῶ νὰ ἐρμηνεύσω τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ μαρικήν
εἰκόνα, ἡτις ἐπιτολίστεται ὑπὸ τὰς ὄψεις μου. Πάντες
οἱ τῆς συνοδίας, Ἀράβες δη αἰθίοπες, ὡς καὶ αἱ κάμπλοι
ἀποκοινωνῶνται εἰς τὴν λάρυγκαν τοῦ φαινομένου.

Ἐγώ δὲν ἔχω ίκανὰ αἰσθητήρια ἵνα ἀπολαύσω αὐ-
τούς δη ὄραστές μου, δη ἀκούσω μεθύσκονται ἀπὸ ποίη-
σιν. Οι δροσισθεῖτες δάκτυλοι μοι ἐκτείνονται διὰ
τὸ ἀρπάσωται τὴν αὔραν, ἡτις τρέγει πνέουσαν ἀπὸ
τῆς σάμπου μέχρι τῶν ὑψηλοτέρων ἀποτάσεων. Νο-
μίζεις διτούρμετος αὐτήν, ιδιότροπον καὶ θορυβόδη,
τρέχουσαν διὰ μέσου τῶν ἀνθέων δη τοῦ ρυλλάματος τῶν
μεγάλων φυτῶν ὑρ' ὃν στολίζεται δη γῆ μετὰ πλε-
στης ὑπερηρανίας. Αἰσθάνεται τὴν ζωὴν κυκλοφοροῦ-
σαν εἰς τὰς φλέβας σου. — Δέν εἶσαι οὔτε ἴσχυρος
οὔτε ἀτονος, δέν ἀνήσκει εἰς σεαυτόν, εἰσα: αἰχμάλω-
τος καὶ δη δουλεια αὗτη εἶναι τοσοῦτον ἔξουσιαστική
ἴσωσε δὲν ἡδεῖς τὴν ἀνταλλάξει κατὰ τῆς μεγίστης
ἐλευθερίας . . .

Καὶ οἱ ἡμιάγριοι οὗτοι, οἵτινες μὲ περικυκλοῦσι δὲν ἔχουσι πλέον ἴδιαν τινὰ ἰδέαν, εἰναι ἐδῶ πλησίον μου, ὡς νὰ μὴν ἥσαν, ὡς ἀνὸ Παντοδύναμος δὲν εἶχε πλέον οὔτε ἴσχὺν, οὔτε μεγαλειότητα, οὔτε μεγαλοπρέπειαν.

— Ἄ! δὲν σὲ εἴδα Τσῆ! τί κάμνεις αὐτοῦ;

— Οὐτε καὶ σὺ η ἵδιος, θαυμάζω.

— Καὶ τί θαυμάζεις;

— Τὴν ἑρημον.

— Καὶ τίποτε ἄλλο;

— Ναι, διότι ὁ Θεὸς ἀναπαύεται.

— ‘Η σιωπὴ λοιπὸν αὕτη καὶ η μεγαλειότης εἶναι η ἀνάπαυσις τοῦ Θεοῦ;

— Ιδε, Χριστιανὲ. ὁ Ἀλλάχ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ δύο ἑννοίας η θελήσεις· ῥίπτων τὸν κόσμον εἰς τὸ ἀπειρον, εἶπε νὰ ὑπάρχῃ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μεγάλη ἑρημος, καὶ εἰς αὐτὴν νὰ δύναται ὁ ὅλοιπόρος, μίαν φοράν κατ’ ἕτος, μίαν μόνην φοράν, νὰ δοξαζῃ αὐτὸν διὰ τὸ ἑλέος του. Δοιπόν, ἀς δοξασωμεν καὶ ήμεις αὐτὸν στήμερον, διότι αὔγιον . . .

— Τί ἔστεται αὔριον;

— Άγνωστος τί ἔστεται; διότι ὁ προφήτης δὲν εἶπε περὶ τούτου, ἀλλ’ αὔριον. . . . Άς μὴν ἔξιχναζωμεν τὰ κρίματα τοῦ Κυρίου. . . .

Ἐν τούτοις ὁ ἥλιος ἀνατέλλει καὶ η ὥρασίς σας δὲν σκοτιδνιᾶ, δύνασθε νὰ τὸν ἀτενίσετε δι’ ὅλης αὐτοῦ τῆς ἀπείρου πορείας· καὶ ἔρωτάτε ἀνὸ ἀιώνιος φωστὴρ δὲν μετέβαλε τὴν φύσιν του, ἀνὸ δὲν παρητήθη τὴν φωτοβόλον καὶ ἀναγεννητικὴν αὐτοῦ ἴσχυν.

Αναβαίνει, ἀναβαίνει πάντοτε τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶναι τὸ ἴδιον, ὁ δίσκος του ὁ αὐτὸς, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀκτίνας καὶ θερμότητα. Εἶναι σφαῖρα πυρὸς, ἐρυθρὰ καὶ ἀμυρὰ ἐγκαύτῳ. Λέγεις ὅτι ἔχει λιμνούτινος. . . .

Τὶς λοιπὸν τοῦ ἀφήρεσε τὴν φλογίνην ἀτμοσφαιρὰν του, εἰς ὃν χρεωστοῦμεν τὰς ώρας τοῦ ἔτους καὶ τὴν τητεκήν διαδοχὴν τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν; Μετέβαλεν ἀρά ὁ Πλάστης τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ἴδεαν καὶ θέλει ὥστε οἱ ἀστέρες νὰ λάμπωσι πάντοτε φωτοβόλοι ἀπὸ τοῦ στερεώματος.

Καὶ ἴδε . . .

Τὸ νυκτερινὸν στερέωμα ὑποφαίνεται, οἱ μεσαίου μεγέθους ἀστέρες διατηροῦσι τὴν στιλβην των. Φωτόβολα μετέωρα διασχίζουσι τὸν αἰθέρα· καὶ διὰ τὸν σχένην νυνται, εἴτε εἰς τὸν ἀέρα, εἴτε ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, διπέρασίους μετὰ κρότου, τὸ σκιώδες δὲν μετεβλήθη, εἶναι πάντοτε λυκαυγές τι, ἀλλὰ λυκαυγές πολύωρον καὶ πυκνὸν ὡς τὸ εἰς τὰς πολικὰς ζώνας.

Ἐκείμην εἰς ἔκστασιν καὶ περιέμενα καταστροφήν τινα ἐπὶ τοῦ αἰθερίου τούτου φαινομένου, ἀν καὶ ἔπρεπε νὰ μὲ ήσυχάσῃ ὁ ὑπνος των συνδοιπόρων μου. Ἀλλὰ διατὶ η ἀμφίβολος αὐτὴν φαύσις καὶ διατὶ η σκοτεία αὐτὴ η διαφανής; εἰς τὸν οὐρανὸν δὲν ὑπάρχουσι νέφη, ρύδε εἰς τὴν ἀτμοσφαιρὰν ὄμιλη. Τὸ στήθος εἶναι ἔλευθερος, η ἀναπονητικός εὔκολος, οὐδεμία ἡλεκτρικότης εἰς τὸν αἰθέρα . . . ‘Ο Θεὸς ἀναπαύεται, μὲ εἰπεν ὁ ἄραψ Τσῆ, διατὶ λοιπὸν νὰ φοδῶμαι τινὰ ὄργην αὐτοῦ; Τὸ χρῶμα τούτο τοῦ οὐρανοῦ εἶναι μονοειδές μήτε ἀμαυρόν, μήτε ἀμφίβολον καὶ ὅμως ἀδύνατον νὰ δοισθῇ. Ο ἥλιος δὲν ἐπιφέρει εἰς αὐτὸν καμμίαν ἀλλοιώσιν. Μόνος αὐτὸς εἶναι φωτοβόλος, πλὴν ἀνευ λάμψεως...’

Ο Κλαπερτών εἶδεν ηδὴ τὸ φαινόμενον τοῦτο, ὁ Βούληνος καὶ ὁ Βελτζόνης περιέμενον αὐτὸν εἰς μάτην. Μόνος δὲ ὁ Τσῆ τὸ ἡρμήνευε· ὁ Θεὸς ἀναπαύεται.

Άλλὰ καὶ η περικυκλοῦσα ὑμάς σιωπή; . . . Τὰ πάντα ὑπνώτουσι πλησίον σας, η ἀμμος, ο φωτερὸς αἰθήρ, η κεκμηκία δρομάς, καὶ ὁ ανατολητος ἄραψ, καὶ ὅμως ὡς νὰ σᾶς κατακελῆ μουσικὴ τις πλήρης μαγείας καὶ σᾶς έυθίζει εἰς ἐκστάσεις. Οἱ ηχοι, η ἀρμονία ἔρχεται πανταχόθεν, πλησίον σας, μακράν σας, ἔνωθεν σας ἀκούεται μελωδίας δροσιανής εἰνήγησαν εἰς τὴν ἀκοήν σας. Ήταν ἔγεντο θύρουσός τις ἐν μέσῳ τῆς ἑρημού, ἐὰν μετεκινήτο η ἄμμος αὐτῆς, ἐὰν πτηνά πελάγια διέργοντο τὸν αἰθέρα, ηθελον ἔνοισις ίσως τὴν θείαν αὐτὴν μελωδίαν, ἀλλ’ οὐ! . . . ‘Ο Θεὸς ἀναπαύεται, μοὶ εἰπεν ὁ ἄραψ, καὶ ὁ ὅμων ηδὴ ήλιος ἔφινεν ήμᾶς ἐντὸς τῆς αὐτῆς εἰκόνος, χωρὶς νὰ μᾶς δώσῃ πρόγνωσιν τινα διὰ τὴν ἐπαύριον.

Ο Τσῆ ήλθε καὶ ἐκάθησε πλησίον μου μὲ υφος δεικνύον εὐχαρίστησιν.

— Ο Θεὸς ο ἀναπαύθη καὶ αὔριον; τὸν ἡρώτησα μειδιῶν.

— Ο Θεὸς ἐτέλεσε τὸ ἔργον του, ἀπεκρίθη, αὔριον η ἑρημος θά ηναι ἑρημος, αὔριον η Σαχάρα θά γεινη πάλιν ο κατηραμένος ὑπὸ τοῦ προφήτου τόπος.

— Άλλ’ εἰπέ μοι, Τσῆ, μὲ φαίνεσαι μελαγχολικός.

— Διότι σκοπεύω νὰ φονεύσω τινα, καὶ ο Ἀλλάχ ἀπαγορεύει τὸν φόνον.

— Καὶ τί σ’ ἔκαμεν αὐτός;

— Εἰς ἐμὲ τίποτε, ἀλλ’ ἀρέσκει εἰς ἐκείνην, ὅπου χρηπῶ καὶ τοῦτο δὲν τὸ ὑποφέρω.

— Πλὴν δὲν δύνασαι νὰ τὸν δολοφονήσῃς.

— Οχι, ἀλλὰ η μάχαιρα του, ἀν καὶ κοπτερὰ ώσταν καὶ η ιδική μου, δὲν κρατεῖται ὅμως ὑπὸ χειρὸς ἐπὶ της ρωμαλαίας, καὶ ἐπειδὴ δ προφήτης μ’ ἔπλασε τοιούτον, χρεωστῷ νὰ ώφεληθῶ ἀπὸ τὸ πλεονέκτημα μου: ἐπρότεινα μονομαχίαν εἰς τὸν Τακζάρ καὶ τὴν ήδεύθη. ‘Η Χαλιδὰ δὲν θά γίνη δική του, ἐκτὸς ἀν φονεύθω.

— Καὶ πότε η μονομαχία;

— Τὴν αὔγην.

— Καὶ οι ἀδελφοί σου σὲ τὸ ἐπιτρέπουσιν;

— Οι ἀδελφοί μου μ’ ἀγαπῶσι, γνωρίζουσιν δτὶ πάσχω, καὶ εὔχονται ὥστε νὰ νικήσω.

— Εάν ο Ἀλλάχ σὲ δόσει τὴν νίκην, η Χαλιδὰ θά γίνη δική σου;

— Δὲν τὸ πιστεύω, η Χαλιδὰ ἀγαπᾶ . . . ἀλλ’ η ἑρημος εἶναι μεγάλη. Τὸ Μαρόκον ἀπέχει πολὺ ἀκόμη καὶ αἱ τίγρεις τῆς ἑρήμου δὲν εύρισκουσι πάντοτε θορόπον τοσούτον τρυφέραν ὡς τὰς σάρκας τῆς Χαλιδᾶς.

— Δὲν τὴν σίγαπας λοιπόν;

— Αφοῦ θέλω νὰ τὴν φονεύσω, νὰ τὴν δώσω θορόπον εἰς τ’ ἄγρια θηρία, θλέπεις δτὶ τὴν ἀγαπῶ μανιωδῶς.

— Καὶ δ προφήτης δὲν τιμωρεῖ τὸν φονέα;

— Τινὰς αὐτῶν, ἀλλ’ ἀνὸ η χειρὸς αὐτοῦ ἐπρεπε νὰ θαρρήνεταις ὅσοις ἔχουσι καρδίαν, διατὶ τότε νὰ μᾶς δώσῃ τὰ πάθη, τὰ δποῖα εἶναι οι λαϊλαπτες τῆς ζωῆς; Ἐπειτα, Χριστιανὲ, πιστεύω εἰς τὸν προφήτην δτὰν είμαι εὐτυχής, ἀλλ’ εἰς τὴν δυστυχίαν μου, θλασφημῶ.

Ο δυστυχής Τσῆ μὲ ἀφῆκεν ἐκ νέου, καὶ ἔγω ἐπῆγα νὰ ἴδω τὴν νέαν κόρην, τίτις ἡ αἰτία ἐρωτούσης τοσούτον περιπαθοῦς.

Εἰσῆλθον εἰς τὴν σκηνὴν ἀφοῦ ἐκτύπωσα τρεῖς εἰς τὰς παλάμας μου... Ἡ Χαλιδὰ ἐκάθητο ἐπὶ δέρματος καμήλου καὶ ἐπὶν τὴν στιγμὴν ἑκείνην σταγόνας τινας πνευματώδους ποτοῦ, ὅπερ τῇ ἕστειλεν ὁ ἐραστὸς τῆς Τακζάρ έντος μιᾶς κοκκοβαλάνου τρευτῆς.

Ἐκ πρώτης ὅψεως ἡ Ἀράβησσα κόρη μοὶ ἐράνη δικαιοῦσα τὸν ἐρωτα τῶν δύω ἀντιζήλων, καὶ ἐννόησα τὴν ὑπέρμετρον αὐτῶν ζυλοτυπίαν. Ὄλα αὐτῆς τὰ χαρακτηριστικά, ἡ πλάσις τοῦ σώματός της κατὰ πάντα ἡσαν σύμφωνα μὲ τὴν περὶ τοῦ καλοῦ ἴδεαν τὸν ἄγροικων ἑκείνων ἀνθρώπων, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὀμολογήσω ὅτι ποτὲ θλέμμα γλυκύτερον καὶ διαυγέστερον δὲν ἀπέρρευσεν ἀπὸ κόρην ὄρθιαλμού μελαντέραν καὶ ἀπαλωτέραν. Ἡτο γλυκὺ ὡς θωπεία μπτρός, ὡς μειδίαμα φίλης, ἥτον ἡδυπαθής καὶ ἀγνὸν συνάμα, καὶ ἔδιδεν ἔνταυτῷ ζωὴν καὶ εὐδαιμονίαν.

Αἱ ὄφρες αὐτῆς ἡσαν πυκναὶ καὶ μεταξύωδες καὶ ἐκυρτοῦντο ὡς δύο τοξα ἐβενώδη περικλεούστα δόριαλμούς ἐπιμήκεις καὶ ἐρωτομανεῖς. Οἱ ὁδόντες τῆς ἡσαν στιλπνότεραι καὶ αὐτῶν τῶν μαργαριτῶν.

“Η ὥρα τῆς μάχης είχεν ἐλθῆ, ἀνήγγειλαν αὐτὴν ἐν ἦχῳ σάλπιγγος καὶ εἰς τὸ φοβερὸν τοῦτο σύνθημα ἡ Χαλιδὰ δὲν ἔτα, φάχθη παντάπαισιν.

Ο Τσῆ καὶ ὁ Τακζάρ μετέβησαν ἀμφότεροι ἐπὶ τοῦ μέρους τῆς μονομαχίας. Απασα δὲν ἡ συνοδία συνήχθη κύκλῳ καὶ ἡ Χαλιδὰ ἥλθε καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ δορᾶς λέοντος, χαρισθείσης αὐτῇ παρὰ τοῦ εὐτυχοῦς ἐραστοῦ τῆς.

Οι δύο ἀντίπαλοι ἐστράφησαν τρίς ἐπὶ τῶν πτερυῶν των, ἐπεκαλέσθησαν τὸν Μωάμεθ, καὶ ῥιζήντες εἰς τὰ γόνατα περιέμεναν τὴν διαταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ... Ή διαταγὴ δίδεται.

—Παραιτεῖσαι τῆς Χαλιδᾶς, ἡρώτησεν ὁ Τσῆ τὸν ἀντίπαλόν του.

— Όχι.

— Παραιτεῖσαι;

— Όχι.

— Παραιτεῖσαι;

— Όχι.

— Τοτε ἐπικαλέσθητε τὸν προφήτην!

Καὶ τὸ φάγανόν του περιεστράφη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ὡς φλόξ ὑπὸ ἀνέμου σαλευομένη.

‘Η Χαλιδὰ ἐμειδία ἀπὸ πειρόδοντος. Ο δὲ Τακζάρ ἤσυχος τὸ φαινόμενον, ἵστατο ἐσκυμμένος καὶ ἐτομος ν ἀπαντήσῃ εἰς τὴν πρώτην ἔφοδον, ρίπτων ἀπὸ καροῦ εἰς καρόν γοργὸν θλέμμα ἐπὶ τῆς μνηστῆς του.

Αἱ μάχαιραι διεσταυρώθησαν εἰς τὸν πένθιμον ἥχον μονοτόνου καὶ διατόρου μουσικῆς φαλλομένης ὑπὸ τῶν αἰθιόπων καὶ ἀράβων, ἀπαθῶς παρισταμένων εἰς τὸ θάνατον,

Οἱ πολεμισταὶ δὲν ἔστιζον διὰ τῶν μαχαιρῶν των, ἀλλ’ ἐνέτεμον, καὶ ἥη εἰς πολλὰ μέρη ἐπληγώθησαν ἀλλ’ ὁ Τσῆ θεωρῶν τὴν θραδεῖαν νίκην, ὡς ἡταν, ἀφίγοι τρομεράν κραυγὴν, κυρτοῦται, ἀνορθοῦται, δρυμᾶ ποτείνων τὴν μάχαιραν, καὶ πίπτει κατὰ τοῦ Τακζάρ... Οὗτος προειδε τὸν κτύπον, ἐπεισ ἐκτάδην σχεδὸν κατὰ γῆς καὶ τὸ κυρτὸν ὅπλον του ἐνεπήγθη ἡσθέως εἰς τοὺς λαγόνας τοῦ Τσῆ, ὅστις ἐπεισ μετὰ ὑποκρόφου ὠρυγμοῦ.

— Αποθνήσκω, εἶπεν, ἀλλὰ θέλω ν ἀφήσω τὴν τελευταίαν μου πνοὴν εἰς τοὺς πόδας ἑκείνης, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ὑπάγω νὰ δεηθῶ τὸν προρήτην.

‘Η εὔχὴ τοῦ Τσῆ εἰσακούεται, τὸν σύρουσιν ἀποθνήσκοντα εἰς τοὺς πόδας τῆς νέας Ἀράβησσης, καὶ ἔκει, μόλις κροτούμενος, ὁ δυστυχῆς πασχίζει νὰ προφέρῃ λέξεις τινὰς ἐρωτούσης καὶ μετανοίας, εἴτα γονατίζων, ἔβαλλε τὴν χειρά τῷ ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ ἀρπάζων ἐγχειρίδιον τὸ ὅποιον εἶχε κρυμμένον ὑπὸ τὸν χιτῶνα του, τὸ ἐμπήγει ὀλόκληρον εἰς τὸν λαμπρὸν τῆς Χαλιδᾶς, ητις πίπτει μήτε κραυγὴν ἀφεῖσσα.

Δύο λάκκοι ἤνεῳχθησαν καὶ ἔθαψαν αὐτοῦ τὰ δύο θύματα, τὴν δὲ ἐπιούσαν, ὅταν ἡθέλησα νὰ κομισω λέξεις τινὰς παρηγορίας εἰς τὸν δυστυχῆ Τακζάρ μὲν προφόρουσαν, ὅτι ἔγινεν ἀφαντος.

Οποια τρομερὸ μυστήρια εἰς τὴν ἔρημον τῆς Σαχάρας!

Z.

"Οασις.

Ω Θεός τὸ ἡθέλησεν.

Ἐδώ, ἐκεῖ, πόρρω, πέριξ ἡμῶν, πέραν τοῦ ὁρίζοντος καὶ τῶν περικυκλούντων αὐτὸν ὁρίζοντων, παντοῦ ἄμμος καὶ πάντοτε ἄμμος, καὶ ἡ σιγὴ τῆς ἑρήμου, ἥγουν ἡ σιγὴ τοῦ τάρου. . . .

Nai! ὁ Θεός τὸ ἡθέλησεν! ὡς κρατήρα καθαροῦ ὅδατος εἰς χεὶλη καλοντα, ὡς ἀκτίνα ἡλίου εἰς τὰ ὅματα τετυφλωμένου, ὡς ἕλέμρα γλυκοῦ μητρὸς πρὸς τὸ τέκνον τῆς τὸ κλαῖον, ὡς λεῖψιν συγχωρήσεως εἰς τὸν καταδεδικασμένον, ἡ χεὶρ τοῦ Ὑψίστου ἔρριψε τῇσε κακεῖσαι, ἐν μέσῳ τῶν ἀτελευτήτων τούτων ἑρήμων, μικρὰς γωνίας γῆς, ἔνθα βλαστάνει τὸ χόρτον, ἔνθα ἀνοίγει τὸ ἄνθος, ἔνθα ὑψοῦνται ἀκμαῖαι καὶ πυκνόφυλλοι αἱ οἰκογένειαι τοῦ φοινικοδένδρου, ἔνθα ἡ δροσερὴ αὔρα πνέει μετ' ἔρωτος, καὶ ἡ πηγὴ τοῦ διειγοῦς ὅδατος διαῤῥέει ἐπὶ ἐδάρους τερπνοῦ καὶ εὐάδους.

Αἱ πρῶται κάμηλοι τῆς συνοδίας ἐμάντευσαν, τὸ ἔνστιγμα αὐτῶν δὲν δύναται νὰ τὰς ἀπατήσῃ, καὶ ἀπαταὶ ἔσπευδον τὸ βῆμά των, διότι ἔννθησαν τὰς βασινύους μας.

Οὐαί! τοσάκις ὁ περιηγητὴς τῆς ἑρήμου ἀπατᾶται κατὰ τὴν πορείαν του, ὥστε δὲν ἐτολμᾶμεν ν' ἀφεθῶμεν εἰς τὴν ἐπιπλέα ἀναπαύσεως πλησίον ζωηρόφρου τινος πηγῆς μόνη ἡ εύτυχία εἶναι τολμηρὰ καὶ εὐπετος, ἀλλ' ἡ δυστυχία πιστεύει μόνας τὰς ἀπειλὰς τοῦ οὐρανοῦ.

Μολαταῦτα, ἡ ἀπότομος πάντοτε σχεδὸν γραμμὴ τοῦ μεγάλου καὶ ἀτελευτήτου κύκλου, ἔντος τοῦ ὅποιου ἐπορευόμεθα, ἐφάνη αἴρηνς κυματουμένην, ἔσοχαι, δυσχωρίαι ἐραίνοντο ύψομένει καὶ ποικίλλουσαι τὴν ζωφέραν μονοτονίαν τῆς χώρας. Οἱ, ναι! οὐδεμία πλέον ἔμενεν ἀμφιβολία. Τὸ χρῶμα ἐνοῦται πρὸς τὸ σχῆμα. Δὲν ἔδειπομεν πλέον φραγταστικὰ μόνον νέφη ἐμπαίσοντα τὰς ἐπιπλέας τῆς συνοδίας, ἀλλὰ φοίνικας μὲ τοὺς χνοώδεις κορμούς των, ἀλλὰ κοκκυβαλάνους μὲ τοὺς παμμεγέθεις κορύμβους των (τσαμπία), τὴν ἀγριοσυκῆν μὲ τὰ πλατέα φύλλα τῆς, δάσος πυκνὸν μὲ τοὺς θάμνους του, τὰς φυσικὰς δενδροστοιχίας του, τοὺς φραγμῶνας του, τὰ στιλπνόχρονα ἄνθη του καὶ τοὺς πτερόεντας κατοίκους του, ὃν αἱ νήγραι φωναὶ προσαγορεύουσι τὴν ἀρξίν μας.

Δὲν ἐπορθάσαμεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ προστατευτικὸν δάσος, καὶ φύρδην ἔκαστος ἡμῶν κατέπεσεν ἐπὶ τῆς ἄμμου τῆς δροτοζομένης ὑπὸ τῆς σκιᾶς τῶν δένδρων, τὰ ὄποια ὁ δύναν ήλιος ἐσκιαγράψει εἰς τὸ μάρκος μὲ θελητικοὺς κυματισμούς.

Μετὰ τὰς πρώτας δρμάς χαρᾶς φυσικωτάτης, μετὰ τὸν πρῶτον ησυχον ὑπὸν, ἀποκτηθέντα διὰ τοσούτων ἀγώνων, ἐτρέξαμεν πρὸς τὰς πλατείας σκάθας, αἴτινες μᾶς ἐσκίασαν, καὶ εὔρομεν εἰς τοὺς πόδας ἔναντιν τινῶν εὐρώστων φρέατα ἀβαθῆ καὶ πλήρη ὑδατος ψυχροῦ καὶ διειγοῦν.

Τὰ χείλη τῶν φρέάτων τούτων ἦσαν ἐπικεκαλυμμένα ὑπὸ εἰδους τινος μαστίχης στιλπνῆς καὶ ὑποξίνου, ἡ δὲ ἐπιφάνεια τοῦ ὑδάτος ἐκαλύπτετο ὑπὸ φύλλων καὶ κλάδων ἔρην.

Τῇσε κάκειπε εὑρομένης τύμπους τιμῆς κεκαλυμμένους ὑπὸ βαΐων φοίνικος ἐμπηγμένων εἰς τὸ χῶμα διὰ πάλιων καὶ πλησίον τενάγων τινῶν ὀλιγώτερον βαθέων ἥπο τὰ φρέατα πολλὰ ἔγη διειμονῆς κατὰ τὴν ὅχειν θηρίων, πλανηθέντων εἰς τὴν ἔρημον.

Ἐπὶ τοῦ κορμοῦ ἐνὸς δένδρου ἀνέγνων Banks, 1793 καὶ ἐπὶ ἄλλου τίνος γειτνιάζοντος κορμοῦ Lady Alton, 1815, καὶ ἀπέιρους ἄλλας ἐπιγραφάς ἀπαληφθεῖσαι καθ' ὅλοκληρίαν σχεδὸν ἐκ τῶν ὥρημάτων τοῦ φλοιοῦ τῶν δένδρων.

Ἐπεσκέφθην λοιπὸν τὸ δάσος καὶ εὗρον μετὰ μεγίγιστης χαρᾶς κρεμαμένην εἰς ἔνα κλάδον συκῆς φιάλην τινα καὶ ἐντὸς αὐτῆς ἐπιγραφὴν γαλλιστὶ καὶ ἀγγλιστὶ ἔχουσαν οὕτω.

"Πρὸς πάρτα περιηγητὴν χαῖρειν!"

"Ἐάν θέλετε νὰ ὑπάγητε κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν εἰς Μαρόκον, λάβετε τὴν διεύθυνσιν, ἢτις θέλεις σας δειχθῆ ὑπὸ τῆς μεγάλης συκῆς, δηροῦ ἡ φιάλη αὐτῆς κρέμαται καὶ τὴν θεινεάν, ἢτις χωρίζεται αὐτῆς ὡς διάδεκα βήματα, Όχις; ἐπίσης ωραία ὡς καὶ αὐτὴ ὑπάρχει δέκα λεύγας πρὸς δυσμάς κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς συκῆς καὶ τῆς συντετριμένης κοκκιναλάνου εἰς τοὺς πόδας τῆς δύπολας ὑπάρχει φρέαρ, δηροῦ καταβαίνουσι διὰ δέκα βαθμίδων ἐξ ἄμμου μαστιχωμένης.

John Backler."

Προσέκρουσα μὲ τοὺς πόδας μου ἔνα σκελετὸν λευκοῦ καὶ ἡροτηριασμένον, ἀλλ' ἀνευ κεφαλῆς. . . . Βεβαίως λέων τις πιναλέος διηλθει τοῦ μέρους τούτου συγχρόνως μὲ τὸν δυστυχῆ, τοῦ δοπού τὴν ἐπιστροφὴν περιέμενον ματαίως οἱ φίλοι του.

Μικρὸν κινώτιον ἔκειτο ἐπίσης αὐτοῦ ἐπὶ τῆς χλόης καὶ πλησίον βορβορώδους τινὸς τενάγους. Τὸ ημισυντετριμένον κάλυμμά του, τὰ ἐσκορπισμένα τῇσε κάκεισες ἔγγραφα, τὸ βαθέως ἐσκαμμένον γῶμα ἐφανέρουν πάλιν δεινὸν καὶ αἰματηρόν. Τίγρις βεβαίως ἡ λέων διηλθειν ἔκειθεν καθ' ἣν στιγμὴν ὁ περιηγητὴς ἐτελείωνε τὴν διηγήσιν του περὶ τῆς ὁδοιπορίας αὐτοῦ διὰ μέσου τῆς ἑρήμου.

Ἐν κερκλίδι διόγκωδους φακέλλου ἀνεγινώσκετο: « Ὁ πλοιαρχὸς Μίδλετὼν ἀναχωρήσας ἐκ Γορέας τὴν 11^η Ιουνίου 1814. . . . » Σειράν τινες κεκαλυμμέναι ὑπὸ πηλοῦ καὶ αἷματος ἢταν δυσχανάγνωστοι, τὸ δὲ ἐπίλοιπον περιεῖχε μακρὰν διήγησιν τῶν φρικωδῶν βασάνων, διεύποτε ἐν τῇ ἑρήμῳ ἡ συνοδία, εἰς τὴν συγκατηριθμένηο πλοιαρχὸς Μίδλετων.

Συνήθοισα ἐπιμελῶς ἀπαντά τὰ φύλλα τοῦ θλιβεροῦ τούτου ὁδοιπορικοῦ ἡμερολογίου, ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον, διταν ἐγκάτησα νὰ τακτοποιήσω αὐτὰ, δὲν τὰ εὔρον.

Ἐπειράθην ν' ἀποτείνω παράπονα τινα πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς συνοδίας, ἀλλ' οὐτος μὲ ἀπήντησεν διτε ἐφθανεν διτε μὲ ἐπέτρεψαν νὰ λαβῶ σημειώσεις, διτε τοιαύτην χάριν δὲν παρεχώρουν πρὸς δλοις τοὺς περιηγητὰς καὶ διτε το κινώτιον καὶ τὰς ἔγγραφα παρεδόθησαν εἰς τὸ πῦρ ἐνῷ ἐκοιμώμενη.

Τόν ἐπίστευσα, ἀλλ' ὁ πλάνος ἐψεύδετο καὶ ἔμαθα μετὰ τὴν ἀφίξιν μου εἰς Μαρόκον, διτε ἐπώλησεν διτε ἀντὰ ἐπὶ ὑπερόχηφ τιμῆς εἰς τὸν Μαρόκων πρόξενον

Ἄγγιλον, ὅστις τὰ ἔστειλε μετ' ὄλγας ἡμέρας εἰς τὴν Γεωργαρικὴν Εἴταιραν τοῦ Λονδίνου.

Τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεως μας ἐγένετο μερικὴ ἔκλεψις τῇ λίου, καὶ εἶδον πρὸς ἑκπληξίν μου, ὅτι οὔτε οἱ Ἀράβες, οὔτε οἱ Αἰθίοπες δὲν ἔθοριζόθησαν ἐκ τοῦ οὐρανού τύπου φαινομένου, διελθόντος χωρὶς νὰ προξενήσῃ τὴν ἐλαχίστην συγχίνησιν. Μόνοι οἱ Ἰπποι καὶ αἱ κάμηλοι ἀνεκάθισαν καὶ δὲν ἥθελοσαν νὰ ἔγερθεσσαν πασσά μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἐκλεψίως.

Ἐδώσις τοῦ ἥλιου ἦτο λαμπροτάτη, αἱ τελευταῖαι αὐτοῦ ἀκτῖνες ἔγραμμάτιζον διὰ χροιῶν πορφυρῶν τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων, καὶ εὐρέθημεν θεεύθισμένους εἰς τὸ ἀμυδόν τι σκότος, ἐν μέσῳ τοῦ ὅποιου, καὶ τῶν δροσερῶν ῥιπῶν τοῦ Ἑορῆ, περιεμένομέν τινα αὐγήν. Δέν ἔστησαμεν τὰς σκυνᾶς μας στέγην Ἐάδορεν τὸ ὑπαίθρον καὶ ἀναθεν τῶν κεφαλῶν μας ἔκτεινετο τὸ γλαικὸν τοῦ οὐρανοῦ, χρυσουμένου ὑπὸ τῶν φωτοεδῶν ἀστέρων, καταθεν δὲ, ὡς προσκεφταίσιν μας, εἶχομεν τὴν πυκνὴν καὶ εὐωδιάζουσαν γλόσην. Ἐκαστος ἥμιν ἀπῆλασεν ἀπλίστως τῆς ζώσεις ταῦτις ζωῆς, ἐτοίμης νὰ τοῦ φύγην πάλιν εἰς τὰς ταλαιπωρίας τῆς ἐρήμου, καὶ δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε δόκιν τὴν μαγείαν τῆς εἰκόνος, τὴν ὁποίαν παρέστα τῇ γαλήνῃ, τῶν ἀνθρώπων τούτων, τῶν τοσοῦτον ζωηρῶν, κοιμωμένων καὶ σιωπηλῶν ὡς αἱ ἔργμοι, αἵτινες τοὺς περιεκύλουν.

Η διαδεχθεῖσα τὴν γαλήνιον καὶ βαλσαμώδη ταύτην νύκτα ἡμέρα ἦτον πνιγροτάτη, καὶ βεβαίως ἡ ἑλαμένη δλοι ὑποκύψει, ἐάν δὲν εὐρισκόμεθα ὑπὸ τὴν γενναταν ἐκίνητη στέγην, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐδωκεν ὁ οὐρανός. Η ἅμμος ἐγγίζουμένη ἔκαιε τὴν χεῖσα, τὸ χόρτον ἐμπαράνετο ὑπὸ τῶν διαβρωτικῶν πνοήν τοῦ λιθονότου, τὰ σύρματά μας περιβρέσσοντο ὑπὸ ἰδρῶτος καὶ αἱ δυνάμεις μας ἐξείλιπον καθ' ὅσον ὁ ἀστὴρ τοῦ φωτὸς ὑψοῦτο εἰς τὸν οὐρανόν. . . Ἄλλ, αἰχνῆς ὑπεφύσησε ὁ ξορῆς, τὸ φύλλωμα ἐπανέλαβε τὴν δροσερότητά του, τὰ ζῶα τὴν εὐκινησίαν των, οἱ Ἀράβες τὰς ἀπολεσθεῖσας ἐλπίδας των καὶ ἡ ὄχις τὴν μεγαλοπρεπῆ λαμπρότητά των.

Οὕτως, διότι ἡ κατοικία αὐτὴ τῆς εὐδαιμονίας ἔκειτο ὡς ἀπάτη τις ἐν μέσῳ τῆς ἀγρίας φύσεως, ὅπου ἡ γειρὶ τοῦ Ὕψιστου ἔρχεται αὐτὴν, διὰ τοῦτο μάλιστα ἤδυνατο νὰ μᾶς ἀποβῆ θανατηφόρος. Οὗτον, μετὰ σοθαράν σύσκεψιν, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συνοδίας ἀπεφάσισαν ν ἀναχωρήσωμεν τὴν μεθύριον. Ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἐξερράγη εἶδος στάσις, ἵξεις παρ' ὄλγον νὰ ρέυσῃ τὸ αἷμα, καθότι ἐνῷ οἱ μὲν τῆς συνοδίας ἐπειθύμουν μεγάλως νὰ διαμείνωσιν εἰσέτι, οἱ λοιποὶ ἐπέμενον νὰ ἀναχωρήσωσιν.

Αἱ γυναικεῖς κατέπευσαν τὴν ἔριδα καὶ ἀπεφασίσθη, νὰ ἐρωτηθῇ ἡ πλειονόψηρα. ‘Η ἀπόφασις ἐγένετο ταχέως καὶ ἡ εἰρήνη ἐπανῆλθε καὶ εἶρεν ἡμᾶς κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀναπαύσεως.

Τὴν νύκτα ἀπέθανεν εἰς αἰθίοψ καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, τῶν ἐνεταριάσαμεν κατὰ τὰς ἐπιχωρίους τελετὰς· οἱ φίλοι των ἐξίσωσαν τὸ χῶμα τοῦ τάφου των χορεύοντες ἢ μᾶλλον πτερυγοκοποῦντες ἐπ' αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐπειδῆσαν δὲν ἐνθιμοῦντο πλέον τὴν χθεσινὴν ἀπώλειάν των.

Βγραψε τὸ διομά μου ἐπὶ χάρτου, διγένθηκα ἐντὸς,

κιβωτίου ἐκ λευκοπαφίλου καὶ τὸ ἐχάραξα ὠσαντος ἐπὶ φλοιοῦ δένδρου . . .

Εἴθε εύτυχης τὶς περιηγητῆς ἔλθῃ καὶ μὲ εἶπη ὅτι τὰ εἰδέ.

Οἱ Ἀράψ εἶναι ούσιωδῶς θρησκευτικῶς πιστεῖσι καὶ η πίστις αὐτοῦ εἶναι ζωηρά. ‘Η πίστις εἶναι ἡ ζωὴ του, ἡ ἐλπὶς, ἡ σωτηρία του.

Ἐάν οἱ Ἀράψ προσελθήτων ὑπὸ ἐπιδημίας τινος προσέχεται ἵνα πράνηρ τὴν ὄργην τοῦ οὐρανοῦ. Ἐάν τὸν ἐπεσκέψθη ἡ εύτυχία, προσεύχεται πάλιν ἵνα ὁ προφῆτης μὴ ἀποστρέψῃ ἀπ' αὐτοῦ τὰς εὐλογίας του· εἰς τὴν ὥραν αὐτὴν δάσιν, εἰς ἣν εἴχομεν ἐλθη μετὰ τοσαύτας βασάνους καὶ ταλαιπωρίας, ἡ χαρὰ ἣν τοσούτον ὑπέρμετρος, ὅπει οἱ αἰθίοπες λησμονοῦντες τὴν εἰδωλολατρείαν των ἐγένοντο μωαρεθανοί ἵνα μεθέζωσι τῶν εὐχαριστίσεων τῶν ἀράβων.

‘Η εύτυχία ὡς ἐπιτοπολὸν εἶναι περιφίλαυτος, ἀλλὰ πολλάκις ὠσαντος τὰ καλὰ αὐτῆς διαδίδει καὶ εἰς τὰ ἐκτός καὶ ὁ δυστυχῆς ἀναπνέει ἀνετώτερον εἰς τὸ κατωφλιον τοῦ πλουσίου.

Θέαμα ἐκπλήκτον τὴν ἐπιστήμην παρουσιάζουσιν ὅλαι ἔκειναι αἱ δάσεις, αἱ ἐσταρμέναι κατὰ τὴν ἔρημον. Ἐδῶ ἡ ἄμμος καὶ ἡ αἰώνια αὐτῆς αὐχμηρότης, ἔκει γλόν ἀνθηρὰ καὶ τερπνή. Ἐδῶ φύσις νεκρώσιμος, ἔκει μανδύας εὑρίσκει κατὰ τοῦ διαβρωτικοῦ πυρός τοῦ οὐρανοῦ. Ἐδῶ ἀτμοσφαιρὰ ἀφωνος, ἔκει αὖτις ἐλαφρὰ καὶ βαλσαμώδης. . . Καὶ δύος ἀλοιμονον εἰς τὴν ἀπερίσκεπτον συνοδίαν, ἥτις ἡθελεν ἀποκοινωθῆ ἀμεριμνος ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς θωπευτικῆς αὔρας. Φθάνει τὴν ἡμέρα καθ' ἣν ἡ ὄχσης βεβηλοῦται, καθ' ἣν ἡ μαργευτικὴ αὐτῆς σκιάς στροβιλίζεται εἰς τὸν δέρα, καθ' ἣν τὰ πτηνὰ ἀτινα ἐστέγαζεν ἐκσφενδονίζονται εἰς τὸν αἰθέρα, καθ' ἣν οἱ εὑρωστοι Ἐραχίονες τῶν μεγάλων δένδρων τῆς χώρας ταύτης τῆς τέφρεως κατακέονται καὶ κατακυντρίζονται. . . καὶ ἡ ἡμέρα αὐτὴ εἶναι, ὅπει ὁ φοινικίας ἀνεμος (ὁ εὔρος) ἐγείρεται καταστρεπτικός, καὶ δρμῷ καὶ κατακλύσει καὶ πυρπολεῖ πᾶν, δι τι πίπτει ὑπὸ τὴν διαβρωτικὴν πνοήν του. . . Αἴ! τότε δὴ τότε, οὐδεὶς θέλει δημητῆ τὰς συμφοράς, ἡ ἄμμος ἐκάλυψε τὰ πάντα, καὶ ὁ τέφρος μένει ἄφωνος.

Ἀλλ' ἡ ἡμέρα εἶναι εὐδία, δι δρίζων εἶναι γλαυκός, δι ἀτῆρ καθαρός, δι οὐρανὸς ἀνέφελος. . . Άς ἀκολουθήσωμεν τοὺς χοροὺς, ἃς ἀκούσωμεν τὰ ἀσματα τῶν Αἰθίοπων καὶ ἀράβων συγχεόμενα εἰς τὴν αὐτὴν θρησκείαν.

Τὰ ἀσματα τοῦ Ἀράβος! . . . οὐδὲν ὑπάρχει τοσούτον μονότονον, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον μελαγχολικὸν ὡς τὴν μουσικὴν αὐτὴν τὴν ἔχουσαν τρεῖς μόνον τόνους.

Οἱ μουσικοὶ ἀνακαθίσμενοι ἐν μέσῳ τοῦ κύκλου τῶν χορευτῶν περιμένουσι τὸ σύγχρονα. Αἱ θέσεις τῆς ὄρχήσεως τῶν ἀράβων δὲν εἶναι ἀλλο εἰμή κινήματα τινα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον κουψά καὶ χαρίεντα τῶν Ἐραχίονων τῶν χορευτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλῆς ἢ τῶν ὄμων τῶν χορευτῶν, ἀκινήτων σχεδὸν κατ' ἀρχάς, καὶ λομβανούσων κίνησιν μόνον ὅποταν τὰς καλύπτωσιν διὰ πέπλου τινος ὅπει μὲν κυκνοῦ, δὲ δὲ λευκοῦ ἢ ποικιλοχρόου, ὑπὸ τὸν ὅποιον ἡ σεμνότης των δὲν ὑποφέρει.

Βαδίζουσι μετὰ σοθαρότητος, πτερυγοκοποῦσι, ψαλ-

μαδούσι λέξεις λαρυγγώδεις, ὥν ή ἔννοια εἶναι πάντοτε ἄσμα τι θρησκευτικό· ἡ διήγησις πράξεως τίνου διασήμου τοῦ προρήπτου καὶ μετὰ ἐν τέταρτον τῇ; ἀκόπου ταύτης ἀσκήσεως, οἱ πρώτοι χορευταὶ ἀποσύρονται καὶ παραχωροῦσι τὴν θέσιν εἰςάλλους.

καὶ ἑνὸς τῶν ἀνδρειοτέρων ἀρχηγῶν τῆς συνοδίας. Ή εὔμορφος κόρη, καθημένη ἐπὶ τῶν γονάτων της, ἐδέχθη μετὰ χάριτος καὶ σεμνότητος ἀληθῶς ἀξιοθαυμάσιων, τὰ δώρα τοῦ φιλοκάλου νυμφίου της, τὴν ἐκάλυψαν μὲν ὑφάσματα ἀπαλὰ, τῆς ἐστόλισαν τοὺς ἥραχίοντας

καὶ τὸν λαιμὸν διὰ φελλῶν καὶ περιδεράλων ἐκ χρυσοῦ καὶ μαργαριτῶν καὶ ώς τελευταῖον δῶρον, ἔλασεν μίαν τῶν ὥραιοτέρων καμῆλων τῆς συνοδίας καὶ ἵππον ἀραικῆν πλουσιώτατα συγκεσαμένην. Μετὰ τὰ συνήθη συγχαρητήρια καὶ τοὺς ὅρκους, ἡ κόρη ἀνέβη ἐπὶ τῆς ἵππου καὶ ἔσεργομένη τῆς ὁδούς, ἥλασεν εἰς τὴν πεδιάδα περιστρέφουσα τὴν ἵππον τῆς κῆρεκ ἔκεισε διὰ τῆς φωνῆς, τοῦ πτερυνηστῆρος καὶ τῆς γειρᾶς.

Ἄφοῦ ἐπέστρεψεν ἀπὸ τῶν ἔξελιγμους της, ἡ ἀπτελάχ ἐδέχθη μετὰ ματαιότητός τινος συγκεχωρημένης τοὺς ἐπαίνους τῶν φίλων τῆς, καὶ ἐκάθησεν ὅλη ὑπερήφρανος πλησίον τοῦ μηνοτῆρος αὐτῆς.

Τὰ ἄσματα καὶ οἱ χοροί, οἵτινες προγένησαν τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ὁ Ἀράψ ὠδήγησε τὴν σύγηρόν του εἰς τὴν σκηνὴν, τὴν πρωτοιμασθεῖσαν δι' αὐτοὺς, εἰχεν θέληγητρον καὶ γλυκήτητα ἀνέκφραστον. Ἐβλεπες ὅτι ἣν τοῦτο τὸ προσίμιον συννοίας καὶ ἀγάπης, ἐξ ἦς, διὰ τῆς ἀναμνήσεως ἡ τῆς ἑλπίδος, πάντες οἱ θεαταὶ ἡρέσκοντο νὰ μετέγωσιν.

Μήνυς ἦτο γαληνιαίχ, εύτυχής, εὐώδης. Εἴς λέων ἥλθεν καὶ ἔθρουχήν πλησίον μας, ἀλλ' εἴτε ἡ λάμψις τῶν φώτων μας τοῦ ἐνέπνευσε φόβον τινα, εἴτε ἡ πεινά του κατεπάθη καθ' ὅδον, δὲν ἔκρινε πρέπον νὰ μᾶς προσβάλῃ.

Ικαναὶ συγκεινήσεις μέτηχον ἀπὸ τῆς ἀνσχωρήσεως μου ἐκ τῆς Σενεγάλης, ικανὰ ἐπισόδια αἷματος κατέπληξαν τὸ ταξεδίον μας, ὥστε νὰ ἐπιθυμήσωμεν τὴν ἐπει-

σκεψίν τοιούτου ξένου, καὶ ὁ φρικαλέος διαβάτης διὰ τελευταίου βρυχηθμοῦ, ὅμοίον πρὸς τὸν πάτογον τοῦ κεραυνοῦ, μᾶς εἰδοποίησε περὶ τῆς ἀπομακρύνσεως του, ως ἂν ἐφοβήθη νὰ ταράξῃ τὴν ἀρμονίαν τῆς ἑορτῆς μας.

Οἱ χοροὶ τῶν αἰθίοπων ἔχαιρέτησαν τὴν ἔγερσίν μας. Ἀλλ' εἰς τοὺς ἀθρώπους τούτους τοὺς γεννηθέντας ὑπὸ οὐρανὸν χαλκοῦν, ἐπὶ γῆς διακεκαυμένης, ἐν μέσῳ καταιγίδων, αἵτινες ἐκριζοῦσι τὰς κατοικίας των ὅντας ἀκαταπάνως εἰς πόλεμον μὲ τὰς τίγρεις, τοὺς ἱδάς, τοὺς κροκοδείλους, τοὺς ρινοκέρους, τοὺς λέοντας καὶ τοὺς πάνθηρας, τοὺς διαφιλονεικοῦντας αὐτοῖς στὴν χώραν των, εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους, λέγω, ὅλα τὰ αἰσθήματα εἶναι πάθη, ὅλα τὰ πάθη φρενῖτις.

Εἰς τοιαύτας φύσεις γεννηθείσας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ὥρης, ἡ φιλία, ἡ ἔχθρα, ἡ λύπη, ἡ τρυφερότης ἡ λύσσα φαίνονται ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, τέκνα τῆς αὐτῆς συγκεινήσεως.

Η ἑορτὴ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ θεωρεῖται των,

Συμβαίνει συνέχῶς οἱ χοροὶ οὗτοι νὰ προσιμιάσωσιν ἔνωσιν τινὰ στενωτέραν καὶ γάμος τις νὰ περιπλάνηται τὴν ἑορτὴν τῆς ὁδούς. Ή χαρὰ τότε γίνεται συντονωτέρχ, οἱ χοροὶ ζωηρότεροι καὶ τὸν ἀσυνιθίστον τοῦτον θόρυβον τῆς συνοδίας διαδέχεται ἡ θρησκευτικὴ σιγὴ τῆς συννοίας, διότι τὰ πάντα φέρουσιν ἐν τῇ ἑρήμῳ χαρακτῆρα ἐπίσημον, ἡ γαλήνη καὶ ὁ θόρυβος, τὸ ἄσμα καὶ ἡ λαλιά, ἡ πορεία καὶ ἡ ἀνάπτυξις.

Ως ἡ χρός, καὶ ἡ σιωπὴ ἐπίσης εἶναι διαδοτική, καὶ ἀδύνατω νὰ παρατήσω ὑπὸ πόστης συννοίας κατὰ λαμβάνεται ἡ συνοδία κατὰ τὰς σκηνὰς αὐτὰς τῆς ἥδονῆς, τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς ἀγάπης, αἵτινες διαδέχονται, ἐν μέσῳ τῶν ὁστῶν, τὸν κάρματον καὶ τὰς ἀλγηδόνας τῆς ἑρήμου. Ήθέλετε νομίσεις ὅτι φυσοῦνται μὴ ἔξυπνισσοιν τὸν λέοντας ἐντὸς τοῦ φωλεύου του, ή τὸν σιμοὺν κοιμώμενον εἰς τοὺς κόλπους του ὕψιστου.

Εἰς γάμος ἐτελέσθη, κατὰ τὴν διαμονήν μας εἰς τὸν ὄχοιν, μεταξὺ μιᾶς κόρης διεκαπενταετοῦς περίπου ἀδελφῆς τοῦ ἐνταφιασθέντος εἰς τὴν ἑρήμον ἀνδρὸς

άνθρωποις των προξενούσιν ἕλιγγα καὶ νομίζει τις, οἵτις εὐρέσκεται εἰς συμπόσιον λύκων καὶ ύπαιχῶν πεινά- λεων.

Οὕτων καὶ ὁ χορὸς αὐτῶν ἦν δμοιος τοῦ θίους των κραυγαῖς, πτερυνοκοπήματα, ὠργυμοὶ, διαστροφὴ τῶν μυώνων φρικώδεις, παραφοραὶ μανιωδῶν, ὃν οὐδεμιὰ γλώσσα δύναται νὰ εἰκονίσῃ τὸ ἄτακτον.

Ἐνόμισα πρὸς στιγμὴν δὲ τι εὐρισκόμην εἰς τὰς Σανδόλιχας νήσους, δῆπον παρέστην ἥδη, ἐπὶ χώρας ἡρι- στέου, εἰς χορὸὺς παρομοίους, εἰς παίγνια ἐπίσης φο- βερά.

Η ἡχηρὰ σάλπιγξ ἀνήγγειλε τὴν ὥραν τῆς ἀνα- χρήσεως, καὶ αἱ κάμπλαι, αἴτινες ἡσχα γονατισμέ- γαι διὰ νὰ λάβωσι τὸ φορτίον των, ἀφῆσαν δέλασμά τι, ὅπερ ἀνήγγειλε δι' αὐτὰς νέους κόπους καὶ κα- μάτους.

Η εὐρεγετικὴ πηγὴ, ἐξ ἡς ἐπιληρώθησαν οἱ ἀσκοὶ μας, περιέμενε τὴν ἐπάνοδον τῶν τρικυμιῶν διὰ ν ἀναζωγονθῆ, καὶ μετὰ μίαν ὥραν, δῆτα ὁ ἥλιος διέ- νυσεν ἥδη τὰ δύο τρίτα τοῦ σταδίου του, ἡ συνοδία ἤγερθη.

Ἄλλ' ὅπότη δὲν ὑπῆρξεν. ἡ θλίψις μας, δταν ἐμά- θαμεν δτι οἱ δύο νεόνυμφοι δὲν ήθελαν πλέον νὰ ἐκ- τεθῶσιν εἰς τὰς ὁργὰς τῆς ἔρήμου. Παρακλήσεις, δά- κρυα, ἀπειλαὶ, οὐδὲν ἡδυνήθη νὰ νικήσῃ τὴν ὀλεθρίαν ἀντίστασιν τῆς ἀπτελάχ, καὶ τοῦ συζύγου της. Η ἀ- πόφασις των, ἔλεγον, ἵπτο ἐμπνευστις τοῦ οὐρανοῦ, καὶ δταν τοῖς προελέγομεν τὴν φρίκην τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης, μᾶς ἀπεκρίνοντο δτι δ Θεὸς θέλει προνοή- ση καὶ δτι εἴμασθα ἀσεβεῖς, ἀμφιβάλλοντες περὶ τῆς προνοίας τοῦ ἴψιστου.

Εἶπομεν τελευταῖον καὶ θλιβερὸν ἀποχαρτισμὸν εἰς τοὺς φανατικοὺς τούτους, καὶ μετ' οὐ πολὺ αἱ πυκνόφυλλοι κορυφαὶ τῆς ὀάσεως ἐγένοντο ἀφράτοις εἰς τοὺς φαιοὺς ἀτέμους τοῦ ὁρίζοντος.

(ἀκολουθεῖ.)

ΕΝΣΤΙΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

Ο Δημιουργὸς πλάστης, ἀντὶ τῆς διανοητικῆς δυνά- μεως, ἔχοργησεν εἰς τὰς ζώα τὴν δύναμιν τῶν ἐνστιγ- μάτων. Η δύναμις αὕτη παρουσιάζει εἰς τὴν ιστορίαν τῶν ζώων, ποικίλα καὶ αξιοθεάματα φαινόμενα, ἃσια τῆς περιέργειας τῶν ἀναγνωστῶν μας. Τὸ ἀκό- λουθον τεμάχιον, περὶ τῶν ἐνστιγμάτων τῷρ ζώων ἔρνιζεμεθα ἀπὸ τὸ γνωστότατον περὶ Ζωολογίας σύγγραμμα τοῦ Μίλν-Ἐδουόρδου, τὸ μεταρχθὲν παρὸ τοῦ Κ. Τιμολέοντος Δρακούλη, καὶ τὸ μετ'- ὅλιγον μέλλον νὰ ἐκδοθῇ εἰς φῶ. Ἐκ τοῦ μικροῦ τούτου τεμαχίου δύναται πᾶς φιλομαθὴ νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ κατατέλληλον καὶ εὐτυχές τῆς μεταφράσεως τοῦ φιλοπόνου νέου Κ. Δρακούλη, δθεν κρίνομεν περιττὴν πᾶσαν ἀλλην σύστασιν.

Ο χαρακτὴρ δοτις διαχρίνει πρὸ πάντων τὰς ἐν- στιγματικὰς πράξεις ἀπὸ τὰς δυναμένας νὰ ὀνομα- σθῶσι νοντικαὶ η λογικαὶ εἰναι, δτι δὲν πρόερχονται ἀπὸ μίμησιν η πειραν, δτι ἐκτελούνται πάντοτε μὲ τοὺς αὐτὸν τρόπουν, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προ-σιολόγον. Άλλα διὰ νὰ γνωρίσωμεν καλῶς δια-

στέι δτι δὲν προηγεῖται η πρόβλεψις οὔτε τοῦ ἀποτε- λέσματος οὐδὲ τῆς ὥρελείς αὐτῶν. Τὸ λογικὸν ὑπο- θέτει κρέσιν καὶ ἐκλογὴν· τὸ ἐνστιγμα, τούναντίον, εἰναι ὥθησίς τις τυφλὴ, ητις κινεῖ φύσει τὸ ζῶον εἰς ἐνέργειάν τινα καθ' ὧρισμένον τρόπον, αἱ πράξεις του δύνανται μὲν ἐνίστεται νὰ τροποποιῶνται ὑπὸ τῆς πειρας, καὶ τοῦ συλλογισμοῦ, οὐδέποτε δμως ἔξχρτωνται ἐξ αὐτῶν, καὶ αἱ τελευταῖκι αὗται δυνάμεις ἐπιφέρουσι πάντοτε τόσον δλιγάτερον ἐπὶ τῶν πράξεων ζώου τι- νὸς, δτον τὰς ἐνστιγματα τούτου εἰσὶν ἐντελέστερα περὶ τῷ ἀνθρώπῳ η νόσους ἀντικαθίστησι σχεδὸν καθ' ὄλοκληρίαν τὸ ἐνστιγμα καὶ παρὰ τοῖς ζώοις τὸ αὐτὸ διαπληρούσι μᾶλλον η ἡττον ἐντελᾶς καὶ τὴν ἔλ- λειψιν τῆς νοήσεως.

Ως παράδειγμα πράξεως, ἀπλουστάτης μὲν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἀξίας θαυμασμοῦ, καὶ ἔξαρτωμένης φυν- ρῶς ἀπὸ τὸ εἰς τὰς ζώα παραχωρηθὲν διὰ νὰ ὀδηγῶν- ται εἰς τὸν δρόμον τοῦ ζιού των ἐνστιγματα, φέρομεν πράξιμα τι πολλάκις παρατηρούμενον εἰς τὰς νησοσειρα, ἀτινα ὑπὸ δρυθῆς ἐπωαξάνενα καὶ παρ' αὐτῆς ταύτης διατρεφόμενα, οὐδέποτε εἰδόντας ζῶα ἐκ τοῦ εἰδούσι των, καὶ ἀτινα μ' δλον τοῦτο εύθυς ἀμαρτιασμένα, μ' δλας τὰς προσπαθείας τῆς θετῆς των μητρὸς καὶ μ' δλον δτι περιστοιχοῦνται ὑπὸ ὄρνιθων, ρίπτονται εἰς τὸ ὄδωρ διὰ νὰ πλεύσωσι καὶ νὰ ζήσουν ἐν αὐτῷ καθ' δι τρόπουν καὶ τὰ λοιπά τοῦ εἰδούσι των ζῶα. Ως παράδειγμα πράξεων πολυτυνθετωτάτων, αἴτινες ἐν ἔλλειψει τοῦ ἐνστιγματος, ἐξ οὐ ἔξαρτωνται, δὲν ἡ- δύναντο νὰ ἐκτελεσθῶται εἰμὴ ὑπὸ τὴν ἐπιφέρουσαν τῆς πλέον προοριτικῆς νοήσεως καὶ ηθελον ἀπαιτεῖ σοφοὺς ὑπολογισμούς, φέρομεν πράξιματα τὰ δποια ἐπίστης εὐκόλων δύναται πᾶς τις νὰ παρατηρήσῃ, τὰς ἔργα- σίας τῶν μελισσῶν, τὰς ἔργα τῶν δποιῶν παρέγουν τοσαύτην κανονικότητα, καὶ τόσον θαυμασίαν τελεό- τητα, καὶ εἰσὶ τοσοῦτον ἀρμοδίως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς χρήσεως των κατεσκευασμένα. Καὶ μ' δλον τοῦτο αἱ ἔργατικαι αὗται μέλισσαι δὲν ἔχουν ἀνάγκην οὔτε πωτοτύπου, οὔτε ὀδηγίας· ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀρχιτεκ- τονικοῦ των σταδίου ἐκτελοῦν ἀνευ δισταγμοῦ οὔτε λάθους, πλῆθος· λεπτοτάτων ἔργασιών, αἴτινες δὲν ἔχουν ἀμεσον τὴν ὥρελεικν οὐδέποτε ὥρελονται ἐκ τῆς πειρας πρὸς τελειοπότιστον τῶν ἔργων των, καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἔργαζονται μὲ τὸν αὐτὸν τρό- πον, χωρὶς τὰ νέα ἀγορά νὰ ἔχουν ἀνάγκην τῆς δι- δασκαλίας τῶν ἥδη ἔξπειρημένων εἰς ἔργα· τέλος ἡλέ- πομεν αὐτὰς ἔξκολονθούσται; τὰς ἔργασίας των καὶ δτι ἀκόμη αἱ περιστάσεις ὑπὸ τὰς δποιάς εὐρίσκονται καταστένουσιν αὐτὰς ἀναφελεῖς. Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν ἀποδημώμεν τὰς πράξεις ταύτας εἰς τὴν ἐπιφ- τέραν δυνάμεων ἀναλόγων πρὸς τὰς τῆς ήδη- ροήν δημοτικαὶ συμπόσια, διότι τριαύται δὲν ηθελον ἐπαρκέσει τὰς φέρουν παρόμοια ἀποτελέσματα καὶ δυνάμεθα νὰ ἔξηγησωμεν αὐτὰς μάρν παραδειγματοι οὓς αἰτιαν ὥ- θησιν τινα φυσικήν, δμοίκων μὲ τὴν δποιάν ἔχει τὸ ἀρτίτοκον δρέφος εἰς τὸ θηλάζειν χωρὶς νὰ διδαχθῇ τὸ τοιοῦτον.

Τὰς ἐνστιγματα τῶν ζώων διαφέρουσι κατὰ τὰ εἰ- δη, καὶ παρέχουσι ἀντικείμενον σπουδῆς· τὸ ρποιον ἐνδιαφέρει τὰ μέρηστα τῶν τε φιλόσοφον καὶ τὸν φι- λόσοφον δημοτικόν. Άλλα διὰ νὰ γνωρίσωμεν καλῶς δια-